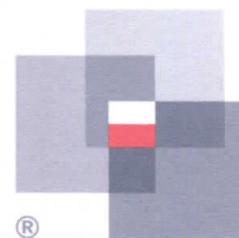

ul. Pasteura 6A/16, 02-093 Warszawa
tel./fax (+48) 22 828 70 91
www.zpps.pl, e-mail: biuro@zpps.pl

ZWIĄZEK PRACODAWCÓW
POLSKIE SZKŁO

POLISH GLASS MANUFACTURERS FEDERATION

Warszawa, 28. 02.2022 r.
L. Dz. 22/2021/ZPPS

Szanowny Pan
Jacek Ozdoba
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i
Środowiska

Opinia do projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach (nr UC98).

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu polskich firm branży produkcji i recyklingu opakowań szklanych chcieliśmy zgłosić komentarz do projektu ustawy wprowadzającego system kaucyjny i depozytowy.

Podkreślamy, że w naszej ocenie zaproponowany w projekcie zakres opakowań objętych planowaną regulacją jest właściwy. Mając jednak na uwadze, że niektóre podmioty spoza branż użytkowników, producentów, recyklerów i handlowej zgłaszają postulat objęcia ustawą także szklanych butelek jednorazowych przedstawiamy poniżej wyczerpującą argumentację przeciwną takim postulatom. Jesteśmy głęboko przekonani, że zaproponowany przez Ministerstwo zakres jest optymalny mając na uwadze cel maksymalizacji recyklingu w skali kraju.

Branża szklarska popiera zaproponowany w projekcie obowiązek bez paragonowego przyjmowania przez placówki handlowe butelek zwrotnych. W dalszej kolejności przedstawiamy nasze uwagi dotyczące planowanych rozwiązań w tym zakresie.

Łączę wyrazy szacunku,

Piotr Kardaś
Sekretarz Generalny

I. Zakres systemu – konieczność wyłączenia szklanych butelek jednorazowego użytku (Załącznik nr 1 projektu)

Uwagi ogólne

W naszej ocenie dla zwiększania recyklingu szkła najbardziej efektywne są lokalne systemy (gminne) współfinansowane poprzez ROP. Dlatego popieramy zakres systemu wskazany w Załączniku nr 1 projektu.

Jesteśmy przekonani, że dla jednorazowych opakowań szklanych system kaucyjny jest najbardziej kosztowny i mało efektywny, biorąc pod uwagę recykling w skali kraju. Rozwiązanie to bywa uważane za właściwe dla tworzyw sztucznych. Jego przenoszenie na szklane opakowania jednorazowe nie jest, w opinii naszych Członków – zarówno recyklerów, jaki i producentów, celowe dla maksymalizacji ilości i jakości szklanego surowca recyklingowego. Podkreślić także musimy, że w przeciwieństwie do np. tworzyw sztucznych używanych w kontakcie z żywnością dla szkła nie występują ograniczenia w wykorzystaniu stłuczki z selektywnej zbiórki pojemnikowej do produkcji opakowań do żywności.

Zwiększanie poziomu recyklingu szkła w Polsce a kaucjonowanie

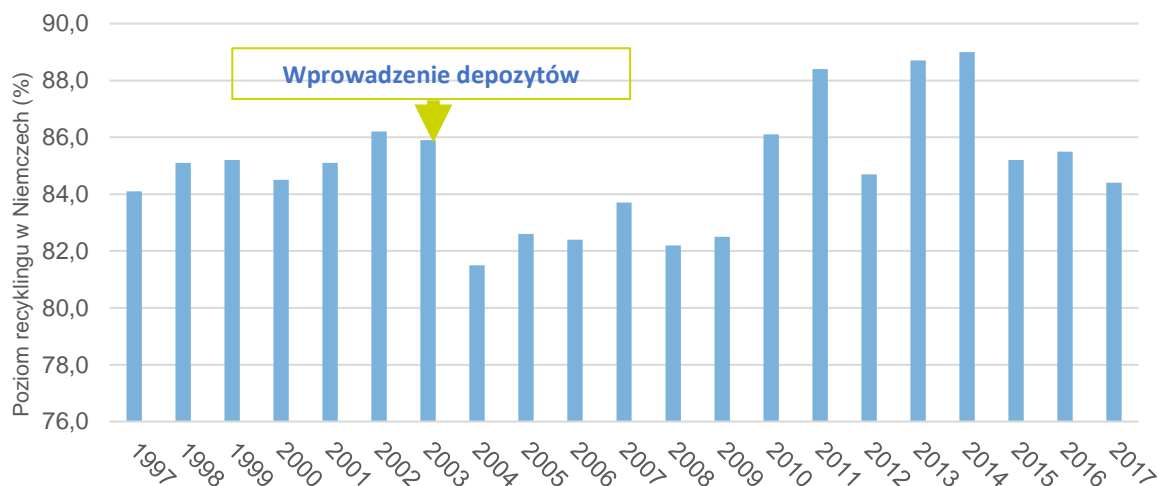
Jeżeli jednym z kryteriów kwalifikacji będzie więc osiągany poziom recyklingu szkła jednorazowe definitywnie powinno być wyłączone z projektowanego systemu. Z dziesięciu krajów Unii Europejskiej osiągających najwyższy recykling szkła (regularnie znacząco powyżej 80%) tylko w trzech (Dania, Finlandia, Niemcy) część opakowań jest zbierana w systemach kaucjonowania opakowań jednorazowych do recyklingu (depozytowych).

Zauważamy także, że w dwóch z tych krajów (Danii i Finlandii) procentowy poziom recyklingu jest wyższy w systemach pojemnikowych, a nie depozytowych.

Systemy depozytowe nie mają wpływu na recykling szkła w skali kraju, lub wpływ ten jest bardzo mały. W połowie z sześciu krajów europejskich w których funkcjonują systemy depozytowe całkowity poziom recyklingu szkła jest znacznie niższy niż średnia unijna wynosząca w 2019 roku 78% (Chorwacja 53%, Estonia 65%, Litwa 57%). Ich wprowadzenie wiązało się niejednokrotnie z brakiem inwestycji w pozostałe systemy zbierania opakowań ze szkła, a nawet ich regresem.

Obowiązkowe kaucjonowanie nie musi skutkować wzrostem poziomu recyklingu szkła

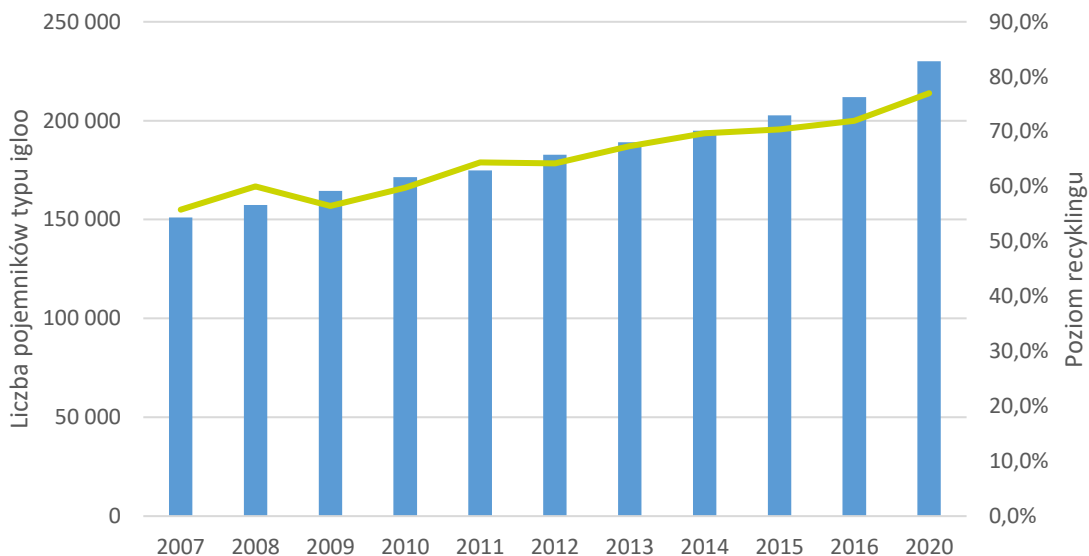
Po wprowadzeniu obowiązkowego kaucjonowania części opakowań szklanych w Niemczech przez 7 lat zanotowano niższy poziom recyklingu (w przeciwieństwie do rosnących poziomów w poprzednich siedmiu latach). Także dane z innych krajów wskazują na stagnację, lub obniżenie, łącznego poziomu recyklingu szkła, często kilkuletnie.

Poziom recyklingu szkła w Niemczech; źródło Eurostat/ FEVE (www.feve.org)

Możliwość stopniowej rozbudowy systemów gminnych

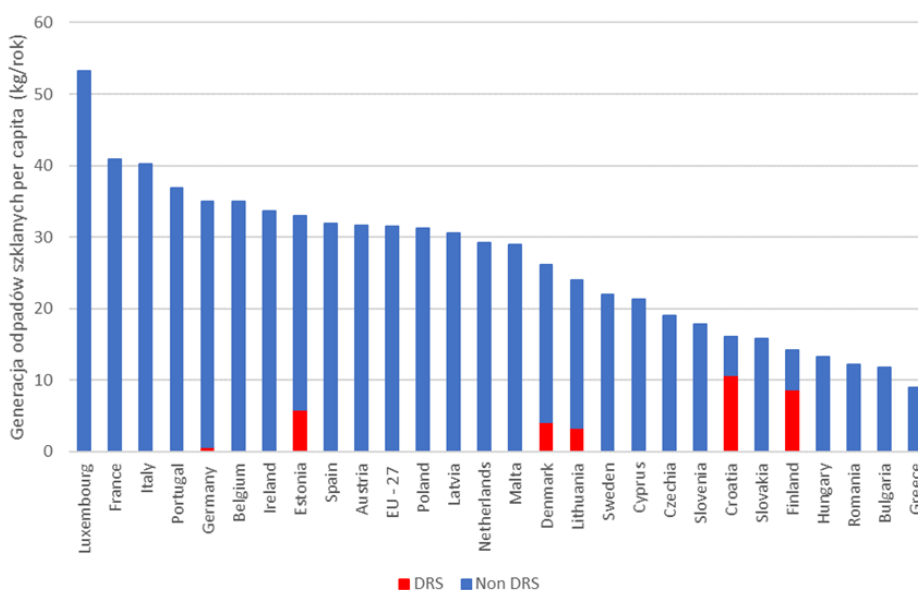
W przeciwieństwie do rozwiązań dotyczących kaucjonowania opakowań jednorazowych w systemach pojemnikowych (gminnych) możliwe są elastyczne - stopniowe - inwestycje w dodatkową infrastrukturę. Dostępność pojemników i towarzyszący jej rozwój recyklingu szkła można prześledzić na przykładzie Hiszpanii (wykres poniżej; liczba pojemników – kolor niebieski, poziom recyklingu – kolor zielony).

Źródło: Oakdene Hollins dla FEVE (Europejskiej Federacji Opakowań Szklanych) na podstawie danych Ecovidrio

Brak powszechności systemów depozytowych dla butelek jednorazowych

Tylko niektóre systemy depozytowe funkcjonujące w Europie obejmują wybrane jednorazowe butelki szklane. Nie mają one decydującego wpływu na poziom recyklingu – np. na Litwie w 2019 roku zebrano ten sposób 8 800 ton opakowań ze szkła. W Europie tylko 1,2% szkła trafiającego na rynek jest objęte systemami depozytowymi. Jest to tylko 173 tysięcy z 14 milionów ton w skali UE-27. W praktyce nie pomagają więc one samorządom i innym organizatorom lokalnych systemów selektywnego zbierania, zmniejszyć częstotliwości opróżniania pojemników, czy obniżyć opłat dla mieszkańców (tylko niewielka ilość opakowań ze szkła zostaje „zabrana” z dotychczasowego systemu).

Opakowania szklane wprowadzane na rynek objęte depozytami – kolor czerwony i nieobjęte (kolor niebieski).
 Źródło: Oakdene Hollins z użyciem danych Eurostatu, EarthCare Consultancy, Palpa, Dansk Retursystem i BV Glas.

Jakość stłuczki a kaucjonowanie

Polepszenie jakości zbiórki szkła w systemach depozytowych jest dużo mniej zauważalne niż w przypadku tworzyw sztucznych.

Pozyskiwana stłuczka szklana nie jest wolna od problematycznych frakcji: większy jest udział trudnej w recyklingu najdrobniejszej frakcji (m.in. ze względu na kruszenie lub cięcie butelek). Dodatkowo ze względu na ryzyko oszustw dla butelek szklanych objętych obowiązkowym kaucjonowaniem stosuje się powszechnie specjalne trwalsze i trwale przyklejane etykiety. Utrudnia to recykling i powoduje straty materiału przy jego oczyszczaniu (w skrajnych przypadkach nawet do 30%).

Opłaty za opakowania szklane w działających w innych krajach UE systemów depozytowych są znacząco wyższe niż w przypadku np. tworzyw sztucznych. Ich włączenie w systemy kaucjonowania dla recyklingu przynosi ograniczone korzyści przy bardzo wysokich kosztach.

Depozyt dla opakowań jednorazowych nie wpływa na rynek opakowań zwrotnych

Z danych udostępnionych nam przez europejską federację branżową opakowań szklanych FEVE wynika, że nie występuje pozytywna korelacja pomiędzy wprowadzeniem obowiązkowego kaucjonowania jednorazowych butelek szklanych a udziałem opakowań zwrotnych ze szkła w rynku.

Co więcej dwa z sześciu krajów w których oba rodzaje butelek są objęte kaucjonowaniem należą do krajów w których zanotowano największy, dużo większy niż w Polsce, spadek udziałów rynkowych opakowań zwrotnych (2007 – 2020):

- w Finlandii wyniósł on 45%,
- w Danii osiągnął on 44%.

Niekorzystny ślad węglowy systemów depozytowych dla szkła w porównaniu do systemów gminnych

Niezależnie od wpływu na recykling szkła warto przeanalizować ślad węglowy wprowadzenia systemu depozytowego w porównaniu z rozwojem systemów pojemnikowych i innych lokalnych zbierania stłuczki opakowań.

W Portugalii analizę taką przeprowadził w 2021 roku Uniwersytet Techniczny w Lizbonie (Tecnico Lisboa). W rozważanych scenariuszach pozyskania jednakowych ilości stłuczki szklanej ślad węglowy był większy w przypadku systemu depozytowego (około 2 – 3 razy). Pod uwagę zostały wzięte emisje z produkcji pojemników, maszyn depozytowych i logistyki.

Wpływ objęcia części opakowań szklanych depozytem w porównaniu do rozwoju lokalnych systemów selektywnego zbierania był też analizowany w Wielkiej Brytanii. Raport Valpak Consulting dla British Glass opublikowany w grudniu 2021 roku wskazuje, że ślad węglowy dla systemów kaucjonowania opakowań jednorazowych byłby wyższy o 11%.¹

Jesteśmy przekonani, że w warunkach dużego udziału mniejszych sklepów w handlu, jak ma to miejsce w Polsce, ślad węglowy dla zbiórki depozytywnej szkła mógłby być relatywnie wyższy.

¹<https://www.britglass.org.uk/sites/default/files/British%20Glass%20Briefing%20Paper%20-%20DRS%20report%20%28FINAL%29.pdf>

II. System opakowań zwrotnych (przepisy zmieniające art. 44 Ustawy)

Polscy producenci szkła popierają zapowiedź wprowadzenia możliwości zwrotu bez paragonowego butelek wielokrotnego użytku. Poniżej chcieliśmy przedstawić rekomendacje zmierzające do dalszego ulepszania funkcjonujących już obecnie rozwiązań.

- Kaucja nie powinna być obciążona podatkiem VAT – rozwiązanie wydaje się konieczne w kontekście planowanego zwrotu bez paragonu, m.in. aby sklepy nie wypłacały VAT-u za opakowania zakupione w innych placówkach.
- Opłacanie opłaty recyklingowej powinno nastąpić w momencie wyjścia butelki systemu (braku zwrotu/w momencie w którym butelki stają się odpadem).
- Raportowanie w zakresie butelek zwrotnych w BDO musi być ograniczone do producenta – bez wprowadzania nowych obowiązków dla sklepów.
- System butelek zwrotnych powinien pozostać uregulowany na zasadach zbliżonych do obecnych – nie regulowanych ściśle przez państwo.
- W przypadku sprzedaży napojów w butelkach zwrotnych nie powinien obowiązywać dodatkowy warunek przekroczenia danej powierzchni sklepu aby weszły ona w system.

Nie przedstawiamy szczegółowych propozycji zapisów legislacyjnych w tym zakresie, gdyż według naszej wiedzy mają je zaproponować branże zaangażowane już obecnie w systemy zwrotu butelek.